

TEXNIKA OTM LARI TALABALARINI INNOVATSION MUHANDISLIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA METODOLOGIK YONDASHUVLAR

Narbekov N.N

Jizzax politexnika instituti "Umumtexnika fanlari" v.b.dotsent

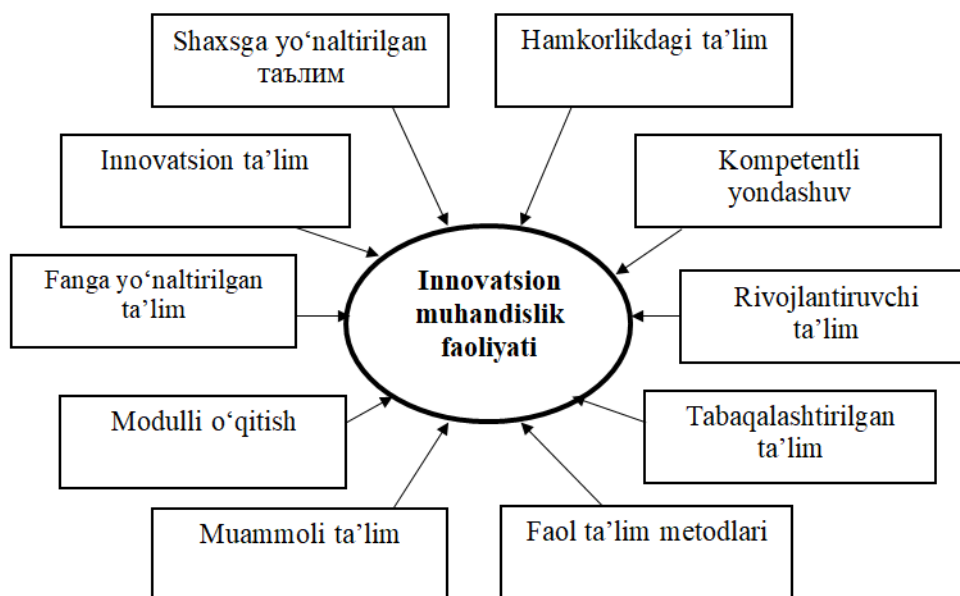
Parmanov N.N

Jizzax politexnika instituti "Umumtexnika fanlari" assistant

Qabilov B.U

Jizzax politexnika instituti "Umumtexnika fanlari" assistant

Biz pedagogik texnologiyani texnik va inson resurslari hamda ularning o'zaro aloqalarini hisobga olgan holda bilimni o'qitish va o'rganishning butun jarayonini yaratish, qo'llash va belgilashning tizimli usuli sifatida tushunamiz. Ta'lim shakllarini optimallashtirishga qaratilgan, ta'limga metodologik yondashuv ostida ta'limning didaktik tamoyilini amalga oshiramiz [1]. Innovatsion muhandislik faoliyati qobiliyatlari (IMFQ) texnika oliy o'quv yurtlari talabalarini shakllantirishga mo'ljallangan fundamental va kasb-hunarga yo'naltirishning didaktik tamoyili asosida ularni integratsiyalash sxemasi 1-rasmida ko'rsatilgan.

1-rasm. Ilmiy-pedagogik nazariyalarni integratsiya sxemasi

Rasmdan kelib chiqadiki, ular nafaqat umumiy asosga - bilim olish faoliyatiga ega, balki ular o'zaro yaqin aloqada va bir-biriga ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion va kompetentlikka asoslangan o'qitish, shuningdek, yoshlarning ilmiy-texnik ijodkorligini rivojlantirish usullari bevosita IMFQ ni shakllantirishga qaratilgan. Lekin shuni doimo esda tutish kerakki, ular shaxsiy va faoliyatga asoslangan ta'lim, rivojlantiruvchi ta'lim, muammoli ta'lim, tabaqalashtirilgan ta'lim, modulli ta'lim kabi ilmiy-pedagogik nazariyalarning rivojlanishi natijasida paydo bo'lgan. Sxemaga muvofiq (1-rasm), bu usullarning IMFQ hosil bo'lishiga ta'sirini ko'rib chiqamiz.

SHaxsiy va faol yondashuvlar psixologiyada nisbatan ancha oldin paydo bo'lgan. Keyinchalik, ta'lim va intizomiy yondashuv o'rniga shaxsga yo'naltirilgan yondashuvga asoslangan rivojlanish tushunchasi qo'llanilayapti.

"SHaxsiy yondashuvning mohiyati (psixologik ma'noda) taxminan quyidagicha tushuniladi: hech qanday psixologik hodisa, u shaxsning jarayonmi, davlatmi yoki mulkmi, uning shaxsiy chiniqishini hisobga olmasdan to'g'ri tushunish mumkin emas". SHaxsga yo'naltirilgan ta'lim, talabani xulq-atvoriga ta'sir yetuvchi ilmiy bilimlar va amaliy ko'nikmalarning individuallashtirilgan tizimini uni o'zgartirish uchun ishlab chiqishga asoslanadi. Uning mazmuni pedagogika, falsafa, psixologiya, sotsiologiya va insonshunoslikning boshqa sohalaridan ta'lim-tarbiyaning gumanistik yo'nalishini belgilovchi muayyan ilmiy pozitsiyalar sinergiyasi hisoblanadi [2].

SHaxsga yo'naltirilgan ta'limning mazmuni, usullari va vositalariga nisbatan uning asosiy xarakteristikasi uning psixoterapevtik asosi bo'lib, u hayotning barcha sohalarida odamlar o'rtasidagi munosabatlarning yangi, aqliy jihatdan qulay, vaziyatli darajada yetarli, xavfsiz shakllanishi va rivojlanishini ta'minlaydi. Bunday mashg'ulotlarning asosiy vazifasi o'quvchilar (umuman barcha o'quvchilar) ning o'quv-kasbiy faoliyatlarida atrof-muhitga moslashishiga va shu sababli IMF ga yordam berishdan iborat.

SHaxsga yo'naltirilgan yondashuv bilan tarbiyaning asosiy natijasi, uning sifat mezonini shaxs sifatlarining butun majmuini, jumladan, muayyan faoliyatni, xususan, IMF ni bajarish qobiliyatini rivojlantirishdir.

Bunday yondashuv an'anaviy ta'lim texnologiyasidan inson faoliyatini loyihalashga o'tish imkonini beradi [3]. Misol uchun, muhandislik ta'limiga nisbatan G.L.Пыin ijtimoiy hayotda yuzaga keladigan muammolar sifatida keng ijtimoiy kontekstda g'oyalar, rejalar, loyihalarni shakllantirish hamda ishlab chiqish orqali muhandislik ta'limining dastlabki va asosiy munosabatini o'zgartirish usulini tushunadigan proektsion ta'limni ajratib turadi va ular texnik muammolarning aniq shaklini oladi [3]. SHu bilan birga qo'yilgan vazifalarni hal etishning muayyan yo'llari yuklanmaydi.

Proektiv ta'lim shaxsiy xarakterga egadir. Bunday ta'lim an'anaviy o'quv negizidan uchta asosiy farqqa ega: o'qituvchining yetakchi roli talabani yetakchi roli bilan almashtiriladi; olingan bilimlarni tizimlashtirish talabani vazifasiga aylanadi; ta'lim jarayonining asosiy elementi tayyor bilim emas, balki tahlil uchun ma'lumotdir. U talabani bilimni o'zlashtirishni emas, balki kasbiy vazifalarning muvaffaqiyatli hal etilishini ta'minlovchi muayyan fikrlash tarzini shakllantirishni o'z ichiga oladi va fikrlash IMFQ ning asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi [4].

Xulosa qilib aytganda talabalarni innovatsion muhandislik faoliyatga tayyorlashda metodologik yondashuvlarni o'rni va roli juda katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Пурышева, Н.С. Дифференцированное обучение физике в средней школе / Н.С.Пурышева.-М: Прометей, 1993.-161с
2. Пелевина, А.П. Система интегрированной технологии обучения физике в процессе профессионального образования военных летчиков: автореф: дис:... канд-та пед наук/ А.П.Пелевина-Тольятти, 2003.-18с
3. Ильин, Г.Л. Личностно-ориентированная педагогическая технология (анализ понятия и практики применения) [Текст]/ Г.Л.Ильин; исследовательский центр Проблем качества подготовки специалистов.-М., 1999.-24с
4. Narbekov, N. N., Nizomov, S., & Burxonov, R. R. (2020). Darslarda ma'naviy-axloqiy tarbiya berish o'quvchilarning jamiyat oldidagi ma'suliyatlarini shakllantirish omili. Научное знание современности, (2), 44-47.
5. Narbekov N. N. PREPARING STUDENTS FOR INNOVATIVE ENGINEERING ACTIVITIES AS A PEDAGOGICAL PROBLEM //ПРОРЫВНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ДВИГАТЕЛЬ НАУКИ: сборник статей Международной научно-практической конференции (12 февраля 2022 г, г. Калуга).-Уфа: OMEGA. – 2022. – С. 15.
6. Игамбердиев, Х. Х., & Нарбеков, Н. Н. (2021). ПУТИ РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ. Universum: технические науки, (5-1 (86)), 32-34.
7. Narmatovich, N. N. (2021). Methodology Of Training Engineers For Professional Activity On The Basis Of Module-Competent Approach. 湖南大学学报 (自然科学版), 48(12).
8. Нарбеков, Н. Н. (2022). МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В СОВРЕМЕННОМ ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ. Universum: технические науки, (1-1 (94)), 10-12.
9. Игамбердиев, Х. Х., & Нарбеков, Н. Н. (2019). ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПРИКЛАДНОЙ МЕХАНИКЕ И ИХ ТЕОРЕТИЧЕСКО-ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ. вопросы технических и физико-математических наук в свете современных исследований (pp. 28-33).
10. Игамбердиев, Х. Х., & Нарбеков, Н. Н. (2021). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА ПРЕПОДАВАТЕЛЯ. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ (pp. 31-33).